

Leuvens team zoekt koninklijk DNA in Burundi

Charles Ntare V

Het zou een aflevering van de Britse serie *Silent Witness* kunnen zijn. Een Leuvens team van forensische experts gaat op zoek naar de overblijfselen van de laatste Burundese koning, Charles Ntare V, die in 1972 in duistere omstandigheden op bevel van de heersende dictator Micombero werd geëxecuteerd, samen met zes lijfwachten.

De bedoeling is tweërlei: de Burundese overheid wil de vermoorde koning een eervolle begrafenis schenken, en bovendien kan de expeditie bijna veertig jaar later klaarheid brengen in de brutale moordpartij.

Het onderzoek komt tot stand na een officiële vraag van de Burundese regering, met het akkoord van de Belgische ministers van Binnenlandse en Buitenlandse Zaken. Het is een samenwerking van de K.U.Leuven met het Disaster Victim Identification team van de Belgische federale politie. De DVI neemt zowel de verkennende opdracht als de uiteindelijke opgraving voor haar rekening, dit in het kader van een samenwerkingsakkoord tussen de Belgische en Burundese politie.

“Dit is een bijzondere humanitaire opdracht”, zegt professor Jean-Jacques Cassiman, die de leiding heeft over de expeditie. “Op 1 juli 2012 viert Burundi de vijftigste verjaardag van zijn onafhankelijkheid en die plechtigheid zal in het teken staan van de nationale verzoening. De herbegraving van koning Ntare V krijgt in die optiek een symbolische en historische betekenis. Maar bovenal wordt het een wetenschappelijke uitdaging, zowel voor erfelijkheids- als voor forensische specialisten. Eerst en vooral moeten we erin slagen om de stoffelijke resten van de koning op te graven. Maar dan rest nog de vraag: zal er DNA van voldoende kwaliteit voorhanden zijn om tot de identificatie te kunnen overgaan? Daarbij zal ook DNA verzameld worden van de zus van koning Ntare. De Burundese overheid heeft zelfs de toestemming gegeven om het graf te openen van zijn moeder, koningin Baramparaye, die in 2007 overleed. Plaats dat alles in een exotische omgeving en je hebt inderdaad een uitzonderlijk verhaal”.

Kroongetuige

Het is prinses Rosa Paula Iribagiza, halfzus van de vermoorde koning én parlements lid in Burundi, die een drietal jaren geleden de kat de bel aanbond. De reputatie van Jean-Jacques Cassiman was blijkbaar ook tot in Afrika doorgedrongen na diens onthullingen rond de figuur van Lodewijk XVII. Via de Belgische ambassadeur in Burundi, Jozef Smets, werd bij de Leuvense specialist in de DNA-materie discreet geïnformeerd naar de kansen op welslagen van een poging tot identificatie.

Nadat het lijk van de koning in Gitega in een “fosse commune” begraven was, werden de grafdelvers, op één na, uit de weg geruimd. Die ene getuige heeft de vermoedelijke plaats van het delict aangeduid. Twee leden van de DVI werden eind oktober op verkenning gestuurd om de vermoedelijke begraafplaats in kaart te brengen. Het is niet uitgesloten dat op de site nog meer lichamen begraven liggen. De dood van de koning vormde immers aanleiding tot massale moordpartijen waarbij circa 150.000 personen het leven lieten. Jean-Jacques Cassiman wacht op groen licht uit Burundi om samen met wetsgeneesheer Wim Van de Voorde, forensisch archeoloog Eline Schotsmans, DNA-specialiste Anja Gilissen en teamorganisator Iris Rens naar Bujumbura te vliegen.

Koning op 19 jaar

Maar wie is nu eigenlijk koning Charles Ntare V Ndizeye? Veel is niet bekend van de laatste vorst van Burundi. Hij is geboren in 1947 en werd opgeleid in Zwitserland. Amper 19 jaar oud, in 1966, duwde hij zijn vader Mwambutsa IV van de troon. Na enkele maanden werd de jonge vorst echter door een militaire coup van Michel Micombero afgezet, en hij vluchtte naar West-Duitsland. Hij vertoefde zelfs een tijdje in Denemarken in de voetsporen van filosoof Søren Kierkegaard. Toen Ntare in 1972 naar Oeganda reisde, werd hij door Idi Amin uitgeleverd aan het Burundese regime en snel uit de weg geruimd.

Ntare V heeft niet de kans gehad een politieke rol van betekenis te spelen in zijn land en wordt dan ook gezien als een neutrale figuur. Zijn vader, die vele decennia regeerde, is zowat ‘de vader des vaderlands’ waardoor de monarchie in Burundi in een positief daglicht staat. Vandaar dat president Nkurunziza deze periode uit de geschiedenis op een positieve manier wil opwaarderen.

Burundi is vandaag een straatarm land waar een relatieve vrede heerst tussen de diverse bevolkingsgroepen. Al is dat evenwicht zeer precair en steken Congolese rebellen herhaaldelijk de grens over om het vuur aan de lont te steken.

“Mooi voorbeeld van academische diplomatie”

Vicerector internationalisering van de K.U.Leuven, Bart De Moor, noemt de samenwerking een mooi voorbeeld van academische diplomatie. “Vorig jaar in september werd ik door Geert Muylle, directeur-generaal op het ministerie van Buitenlandse Zaken, uitgenodigd om alle Belgische ambassadeurs toe te spreken in het Egmontpaleis, op de zogenaamde ‘diplomatieke dagen’. Al onze ambassadeurs in het buitenland worden dan gedurende één week in Brussel gebriefd over het buitenlands beleid. We hebben daar de notie gelanceerd van ‘academische diplomatie’, wat door de aanwezige ambassadeurs enthousiast werd onthaald. Ze kennen de politieke, economische en culturele diplomatie, maar dat de uitstekende kwaliteit van het

onderzoek, onderwijs en de dienstverlening van onze universiteit ook een belangrijke rol kan spelen in de diplomatie, was een relatief nieuw inzicht.”

Sindsdien is de samenwerking en interactie van de K.U.Leuven met alle ambassades in de wereld zeer sterk geïntensifieerd. “Een betere illustratie van de notie van ‘academische diplomatie’ is nauwelijks denkbaar”, zegt De Moor. “Men doet een beroep op de expertise van professor Jean-Jacques Cassiman en zijn team, die wereldwijd bekend staan als forensische wetenschappers. Maar tegelijkertijd zijn er ook natuurlijk heel wat landelijke gevoeligheden in Burundi waarmee we rekening moesten houden, evenals bilaterale uitdagingen tussen België en Burundi. *Last but not least*, dit project heeft ook zijn budgettaire dimensie, die we moesten oplossen. Mede dankzij de schitterende medewerking van Jozef Smets, onze ambassadeur in Burundi, en Geert Muylle zijn we er in geslaagd ook het financiële luik van de operatie rond te krijgen.”

“Wetenschap ten dienste van de vrede: *Peace through science!*”, zo besluit de vicerector. “Wij hopen dat er nog vele gelijkaardige projecten, ook in andere wetenschappelijke disciplines, zullen volgen.”